

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Люблінська школа бізнесу (Словенія)
Краківський економічний університет (Польща)

VII Міжнародна науково-практична конференція

**“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІЇ І ВИКЛИКИ”**

11 квітня 2025 р.

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку (м. Одеса)
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Люблінська школа бізнесу (Словенія)
Краківський економічний університет (Польща)

**УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІЇ І ВИКЛИКИ**

**MANAGEMENT OF SOCIO-ECONOMIC
TRANSFORMATIONS OF BUSINESS PROCESSES:
REALITIES AND CHALLENGES**

Тези доповідей
VII Міжнародної науково-практичної конференції

11 квітня 2025 р.

Мукачево
2025

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ І ТРАНСФОРМАЦІЙ

БРАТЮК В. Страхування в умовах війни: проблеми та шляхи їх вирішення	10
БРАТЮК В., БУРАЧ Т. Аналіз контролю за використанням бюджетних коштів в Україні: переваги та недоліки	12
БРАТЮК В., ГЕРЦУСЬКИЙ В. Аналіз системи пенсійного забезпечення в Україні: сучасний стан, проблеми та шляхи їх вирішення	14
ГОБЛИК-МАРКОВИЧ Н., КОШІЛКА М. Сучасні підходи до підтримки малого бізнесу в Україні в умовах війни	17
ГОЛУБЬ В., КАМПОВ Н. Інституційний вимір формування ефективної держави: постановка проблеми	19
КОЗАР В., ГОЛОВАЧКО В. Управління трудовими ресурсами та їх адаптація до технологічних змін в економіці	23
КОЛЯДКА М., ФЕЄР О. Монетарна політика в умовах глобальної нестабільності	25
КОСТЬ О., ГОЛОВАЧКО В. Регуляторна політика держави та її вплив на економічне зростання в умовах глобальних трансформацій	27
КРУГЛЯКОВА В., БУРЛАЧЕНКО Д. Стан зовнішньої заборгованості України в сучасних умовах	29
ЛАНДАРЬ А., ТОЛКАЧОВА Г. Управління економічним розвитком держави в умовах глобальних викликів і трансформацій	32
ЛАТИК П., КРАСНЯНЬСЬКА М., БАЛАНЮК І. Порівняльний аналіз податкових систем країн ЄС та України	34
ЛЕНДЕЛ М., ТУРЯНЧИК Ю. Інноваційний розвиток як ключовий чинник забезпечення конкурентоспроможності українського бізнесу в умовах післявоєнної трансформації	36
ЛИЗАНЕЦЬ А., ПОПОВИЧ О., ГОГА М. Адаптивність ринку легкових автомобілів в Україні в умовах війни	38
ПАВЛЮК А. Туристична політика ЄС та місце в ній практик міжнародного співробітництва	41
ПОПОВА О. Виклики для українських аграріїв за актуалізації еколого-кліматичного курсу	44
СТЕГНЕЙ М., БАБІЛЯ Д. Фінансово-економічна безпека бізнесу та національної економіки	47
ЧЕРНЕВИЙ Ю., ДИМИД Л., УХАНСЬКА А. Податкові реформи в Україні	49

СЕКЦІЯ 2. НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА УПРАВЛІННЯ СУСПІЛЬНИМ РОЗВИТКОМ

БІЛЬ М. Проблеми втрат людського потенціалу України	51
БРАТЮК В. Ефективне управління державними фінансами: функції та трансформації сучасного казначейства	54
БРЕЦКО Ю., ЛІБА Н. Періодизація міграційних криз та їх наслідки	57
ГОЛОВАЧКО В., КОБЕЦЬ І. Управління міграційними процесами як фактор національної безпеки	59
ІЛЬТЮ Г., ГИНДРЮК Т., МАТЕЙ М.-Л. Ресурсозбереження та екологізація виробництва як шлях до сталого розвитку України	63
КОПЧА Є., МАКСИМЕНКО Д. Міжнародне співробітництво у сфері національної безпеки: стратегічні аспекти	66
ЛУЖАНСЬКА Т., ЛЕТА В., МОРОЗ О. Розвиток сектору відновлювальної енергетики в Україні з позицій ресурсозбереження	68
МОЛНАР-ЧАТЛЮШ А. Вимоги до майбутнього вчителя початкових класів	71
ПАСЕКА С. Методологічні аспекти дослідження соціально-трудового потенціалу туристичного регіону в умовах інноваційних змін та загроз	73
П'ЯТКА Н., ІЛЬТЮ Г., БИСЬМАК В. Механізм регіонального еколого-економічного управління	76
РОМАНЮК Р., ГРАБ М., ЛЕНДЕЛ Є. Управління логістичними ризиками в умовах	79

СЕКЦІЯ 1.
УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ І ТРАНСФОРМАЦІЙ

УДК 368.083.95:355.01

ВІРА БРАТЮК
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та фінансів
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве, Україна

СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ
ВИРІШЕННЯ

Страховання є невід'ємною складовою економічної системи, що покликане зменшити фінансові ризики, захистити майно та забезпечити відшкодування збитків у разі непередбачених обставин. У мирний час це забезпечує стабільність і надає упевненість підприємствам та фізичним особам, а також сприяє розвитку економічних процесів. Однак в умовах війни, коли ризики значно зростають і стають більш непередбачуваними, система страхування стикається з новими проблемами і викликами. З огляду на це, дослідження проблем страхування в умовах війни та шляхів їх вирішення є актуальним і має важливе значення для подальшого розвитку цієї сфери [1].

Війна є фактором, що змінює не лише соціальну та політичну ситуацію в країні, але й викликає серйозні економічні потрясіння. Руйнуються виробничі потужності, інфраструктура, знищується майно, підприємства зупиняють свою діяльність, а населення стикається з великою кількістю ризиків, що безпосередньо впливають на їх добробут і безпеку. В такому середовищі страхування стає важливим механізмом для зменшення наслідків цих ризиків. Однак питання страхування під час війни ускладнюються через низку факторів, серед яких найбільш значущими є висока й непередбачувана ймовірність збитків, зміни в законодавчому регулюванні, проблеми з оцінкою ризиків, а також недостатня ліквідність страхових компаній [2].

Першою і найбільш очевидною проблемою є те, що більшість традиційних страхових полісів не покривають ризики, пов'язані з війною. Стандартні полісні умови, як правило, виключають зі свого охоплення збитки, що виникають через бойові дії, тероризм, революції чи інші надзвичайні ситуації, які супроводжують військові конфлікти. Це обумовлено високим рівнем ризику, який є специфічним для воєнного часу, оскільки неможливо заздалегідь передбачити, коли і де відбудуться бойові дії, яким буде масштаби руйнувань, які об'єкти постраждають, і як буде змінюватися економічна ситуація. У зв'язку з цим, страхові компанії часто приймають рішення про повне виключення воєнних ризиків зі стандартних полісів, оскільки облік таких ризиків вимагає великих фінансових резервів, які не завжди є у наявності у страховиків.

Другим аспектом є проблема високих страхових премій, що виникають через необхідність покриття надзвичайно високих ризиків. У мирний час страхові компанії можуть зменшити вартість своїх послуг завдяки розподілу ризиків серед великої кількості клієнтів. Однак в умовах війни, коли ймовірність великих збитків значно зростає, розмір страхових премій може стати занадто високим для більшості потенційних клієнтів. Це робить страхування для малого і середнього бізнесу, а також для фізичних осіб дуже дорогим, а отже — недоступним. Часто страхові компанії підвищують вартість страхових полісів на суму, яка повністю не покриває реальний рівень ризиків, що веде до того, що страхування стає менш ефективним.

Третій аспект, що заслуговує на увагу, — це наявність невизначеності щодо компенсацій. В умовах війни важко визначити, які збитки пов'язані безпосередньо з бойовими діями, а які є наслідками інших факторів, наприклад, економічної кризи,

відсутності енергопостачання або інших проблем, що виникають під час конфлікту. Це ускладнює процес виплати компенсацій і може призвести до конфліктів між страховими компаніями та їх клієнтами. Що більше, багато компаній не мають достатньо коштів або резервів для того, щоб здійснити виплату в повному обсязі, і навіть якщо виплата буде здійснена, її може не вистачити для відшкодування всіх збитків [3;4].

Однією з важливих проблем є також змінюване законодавство в умовах війни. Під час бойових дій уряди часто змінюють правила ведення бізнесу, вводять нові обмеження і вимоги до страхових компаній, а також можуть обмежувати обсяг компенсацій для тих, хто постраждав під час воєнних дій. Це може включати в себе як зміну норм страхових виплат, так і тимчасове припинення або обмеження в певних сферах страхування. Крім того, у разі введення воєнного стану можуть бути вжиті кроки для регулювання страхового ринку, що призведе до виникнення нових викликів для страховиків, як-от необхідність оперативно адаптуватися до нових умов і правил.

У світлі зазначених проблем важливо розглянути можливі шляхи вирішення цих труднощів, що дозволяють забезпечити ефективність системи страхування навіть в умовах війни. Одним із важливих шляхів є створення спеціалізованих страхових продуктів, що покривають саме воєнні ризики. Це дозволить захистити бізнес і фізичних осіб від збитків, пов'язаних із бойовими діями, тероризмом, репресіями та іншими наслідками військового конфлікту. Створення таких продуктів потребує гнучкості в підходах до страхових премій, наявності спеціальних формул для розрахунку ризиків і постійного моніторингу ситуації в зоні бойових дій, що дозволить адекватно реагувати на зміни [5].

Іншою важливою стратегією є використання перестрахування. Перестрахування дозволяє зменшити ризики, які страхові компанії беруть на себе, шляхом передачі частини ризиків іншим компаніям. Це дозволяє забезпечити більшу фінансову стійкість, а також дає можливість виплачувати компенсації навіть у разі дуже великих збитків. Для ефективного перестрахування в умовах війни потрібно ретельно оцінювати масштаби потенційних збитків, а також встановлювати чіткі умови щодо того, які ризики можуть бути покриті через перестрахування.

Іншим важливим кроком є поліпшення співпраці між урядами та страховими компаніями. В умовах війни уряди можуть надати фінансову підтримку страховикам, зокрема через створення резервів для відшкодування збитків або через надання гарантій для виплат. Крім того, міжнародні організації можуть сприяти мобілізації ресурсів для підтримки країни, що переживає військовий конфлікт, через кредитні лінії або надання грантів. Це дозволить зберегти стабільність на страхових ринках і забезпечити необхідний рівень ліквідності для виплат компенсацій.

Також важливим кроком є розвиток цифрових технологій у страхуванні. Впровадження сучасних цифрових рішень, таких як блокчейн, автоматизація процесів укладання договорів та обробки страхових вимог, дозволить знизити витрати на адміністративні процеси та зробити систему страхування більш прозорою і швидкою. Такі технології також можуть допомогти прискорити виплати компенсацій і забезпечити більшу точність у визначенні збитків, що виникли внаслідок воєнних дій.

У цілому, вирішення проблем страхування в умовах війни потребує комплексного підходу, що включає розробку нових страхових продуктів, використання перестрахування, співпрацю з урядами та міжнародними організаціями, а також інноваційні технології для оптимізації процесів. Впровадження таких заходів дозволить зменшити наслідки воєнних конфліктів для економіки та суспільства, забезпечити відшкодування збитків та сприяти відновленню після війни. Страхування в умовах війни може стати важливим елементом стабільності та відновлення, яке дозволить країнам швидше відновити свою економіку та забезпечити благополуччя громадян.

Список використаних джерел:

1. Куликов, В. О. (2019). *Страховання в умовах надзвичайних ситуацій та воєнних конфліктів*. Київ: Наукова думка.
2. Гнатюк, О. В. (2020). *Теорія та практика перестраховання в умовах високих ризиків*. Харків: ХНЕУ.
3. Іванова, Л. В. (2018). *Фінансова безпека та страхування в кризових умовах*. Львів: ЛДУФК.
4. Романенко, С. І. (2021). *Економічні наслідки війни для страхового ринку: Український досвід*. Київ: Видавництво «Юрінком Інтер».
5. Münnich, P. (2017). *Insurance and Risk Management in Crisis Situations*. Berlin: Springer.

УДК: 336.14(477)

ВІРА БРАТЮК

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та фінансів
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве, Україна

ТЕТЯНА БУРАЧ,

Здобувач першого (бакалаврського) рівня
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве, Україна

АНАЛІЗ КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Одним із головних завдань держави є забезпечення ефективного та раціонального використання бюджетних коштів, адже від цього залежить соціально-економічний розвиток країни, рівень добробуту населення та довіра громадян до органів влади. Враховуючи умови в яких зараз перебуває Україна, а саме: обмежені фінансові ресурси та загрози корупції ця тема є надзвичайно актуальною, адже в цих умовах ефективне управління бюджетними коштами стає ключовим завданням для забезпечення стабільності та розвитку країни.

Контроль за використанням бюджетних коштів є важливою складовою бюджетного процесу та фінансової діяльності держави його мета – забезпечити, законне, ефективне та цільове використання державних коштів. Фінансовий контроль — це діяльність уповноважених державних органів та внутрішніх підрозділів, спрямована на перевірку законності, доцільності, ефективності та результативності формування, розподілу та використання публічних фінансових ресурсів з метою забезпечення фінансової дисципліни та запобігання порушенням у сфері фінансово-бюджетних правовідносин[1].

Ефективне функціонування системи контролю за використанням бюджетних коштів неможливе без належної нормативно-правової бази яка визначає повноваження контролюючих органів процедури здійснення контролю та відповідальність за порушення фінансової дисципліни. Основними нормативно-правовими актами є: Конституція України, Бюджетний кодекс України, закон України «Про рахункову палату», закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» та закон України «Про відкритість використання публічних коштів». За допомогою цих органів було чітко визначено компетенцію кожного органу контролю.

А саме:

1. Рахункова палата - проводить аудит виконання державного бюджету оцінює ефективність управління коштами та державним майном [2].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>